| | |
|---|---|
| | **Комунальний заклад**<br>**«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»**<br>**Дніпропетровської обласної ради**<br><br>**СИЛАБУС** |
| **Освітній компонент** | Основи психології та міжособового спілкування |
| **Освітньо-професійна програма** | Медико-профілактична справа |
| **Освітньо-професійний ступінь** | Фаховий молодший бакалавр |
| **Спеціальність** | 223 Медсестринство |
| **Галузь знань** | 22 Охорона здоров'я |
| **Статус освітнього компонента** | Обов'язкова |
| **Форма навчання** | Очна (денна) |
| **Рік навчання / семестр** | БЗСО: 2 рік навчання / IV семестр |
| **Кількість кредитів ECTS/обсяг** | 3 кредити ЄКТС / 90 годин (лекції — 12 год, практичні заняття — 42 год; самостійна робота — 36 год) |
| **Викладач** | Токар- Біляєва Оксана Павлівна |
| **E-mail** | o.t-bilyaeva@krmedcol.com |
| **Консультації** | Очні: щовівторка з 15.20 до 16:00 (каб., корпус 2); дистанційні консультації: Google Meet за попередньою домовленістю |
| **Анотація до курсу** | Курс «Основи психології та міжособового спілкування» розроблений для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 223 Медсестринство. Дисципліна розкриває закономірності виникнення, розвитку та функціонування психіки людини, структуру пізнавальних та емоційних проявів, властивості особистості та психологію міжособистісної взаємодії. Особливий акцент зроблено на прикладних аспектах роботи: взаємодії з пацієнтами різних психотипів, різного віку, ветеранами, діючими військовими. Особлива увага приділена розпізнаванню кризових станів та наданню першої психологічної допомоги. Наскрізно при вивченні дисципліни проходити етичний кодекс та практики збереження власного психічного здоров'я (профілактика синдрому вигорання). |

| | |
|---|---|
| **Мета та завдання курсу** | Метою навчальної дисципліни є формування компетентностей у здобувачів освіти системи знань, умінь та навичок, необхідних для розуміння теоретичних основ функціонування людської психіки, закономірностей пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та практичного застосування положень основ психології та міжособового спілкування, медичної етики у професійній діяльності.<br>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.<br>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.<br>ЗК 3. Усвідомлення рівних можливостей гендерних проблем.<br>ЗК 4. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.<br>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.<br>ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії. |
| **Програмні результати навчання** | РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.<br>РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.<br>РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.<br>РН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей. |
| **Зміст курсу** | |
| **ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ<br>ТА САМОСТІЙНИХ РОБІТ** | |

| № з/п | Тема | Кількість годин | |
|---|---|---|---|
| | | Лекції | Сам. Роб. |
| 1. | Психологія, як наука. Предмет і завдання психології. Поняття про психічне здоров'я. | 2 | |
| | Становлення психології як науки та внесок видатних учених у розвиток медичної психології | | 2 |
| | Основні етапи розвитку психології. її концепції. | | 2 |
| | Історичний розвиток психіки. Єдність процесу розвитку психіки | | 2 |
| 2. | Психологія особистості. | 2 | |
| | Професійна діяльність медичного працівника та єдність психічних і моральних якостей. | | 4 |
| | Етичний кодекс медичного працівника | 2 | |
| 3 | Психологія колективу | 2 | |
| | Конфлікти в колективі. Способи вирішення. | | 4 |
| 4. | Психологія емоцій. | 2 | 2 |
| | Фактори, що впливають на психічні властивості людини. Стрес і здоров`я. | | 4 |
| | Вольові процеси особистості | | 2 |
| | Пізнавальні психічні процеси людини. | | 2 |
| 5 | Психологічні основи спілкування. Основи мед. етики. | 2 | |
| | Екстремальні ситуації та їх вплив на психічне здоров'я. | | 4 |
| | Психологічні аспекти взаємодії з пацієнтами. | 2 | |
| | Професійне вигорання Історія становлення медичної етики. | 2 | |
| | Етика та психологія спілкування з ветеранами, особами з інвалідністю та їх рідними. | 2 | 2 |
| | **Разом** | **18** | **30** |

## ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

| № з/п | Тема | Години |
|---|---|---|
| 1. | Розвиток психіки. Свідомість. | 4 |
| 2 | Психологія особистості. | 4 |
| 3 | Психологія колективу | 4 |
| 4 | Психологія пізнавальної діяльності. | 4 |
| 5 | Психологія емоцій і волі | 4 |
| 6 | Психологічні основи спілкування | 4 |
| 7 | Психологія медичного працівника. | 4 |
| 8 | Психологія хвороби і хворого. Основи медичної етики та деонтології. | 4 |
| 9 | Екстремальні ситуації та їх вплив на психічне здоров'я. Перша психологічна допомога. | 4 |
| 10 | Психологічні аспекти взаємодії медичного працівника з пацієнтами різних вікових категорій, різних типів відвідувачів. | 4 |
| 11 | Психологічні аспекти взаємовідносин медика, військового та ветерана та їх рідних. | 2 |
| | Разом | 42 |

| | |
|---|---|
| **Пререквізити** | Базові курси середньої школи («Біологія людини», «Людина і світ»). |
| **Кореквізити** | "Анатомія з основами фізіології"," Латинська мова". |
| **Постреквізити** | "Основи менеджменту та маркетингу", "Соціальна медицина з основами громадського здоров'я", виробнича та переддипломна практика. |
| **Методи навчання** | **Словесні:** проблемні та інтерактивні лекції, storytelling, навчальні бесіди, мікролекції (Reels/Shorts).<br>**Наочні:** мультимедійні презентації, структурні схеми, навчальні відеофільми з симуляцією контакту з відвідувачем, електронні плакати.<br>**Практичні:** рольові ігри, тренінги комунікації, метод ситуаційних психологічних кейсів, експрес-тестування за допомогою психологічних методик (таблиці Шульте, шкали HADS, тест Томаса), проєктна діяльність.<br>**Цифрові технології:** платформи LMS Moodle, Google Classroom, Mentimeter, Kahoot. |
| **Методи контролю** | Індивідуальне та фронтальне опитування;<br>Комп'ютерне та онлайн-тестування (Колоквіум);<br>Оцінка виконання практичних завдань (аналіз ситуаційних кейсів);<br>Взаємне рецензування (peer-review) відпрацьованих діалогів;<br>Захист завдань самостійної роботи та портфоліо. |
| **Види контролю** | **Попередній (вхідний):** діагностичне тестування базових понять на першому занятті.<br>**Поточний:** системне оцінювання роботи на кожному практичному занятті, перевірка СРС.<br>**Тематичний :** (тести, розв'язання кейсу).<br>**Підсумковий:** включає стандартизоване тестування на останньому практичному занятті. |
| **Перелік практичних навичок та умінь** | |

1. Визначення типу темпераменту за допомогою опитувальника Айзенка,
2. Визначення типів поведінки в конфліктних ситуаціях, аналіз можливих шляхів усунення,паналіз причин, наслідків та можливих варіантів поведінки членів коллективу;
3. Діагностика емоційного стану особи,тактики поведінки з відвідувачами з різними емоційними станами.
4. Розпізнавання типу пацієнта за поведінковою реакцією
5. Складання порад медику, якщо він стикнувся з агресивною поведінкою пацієнта.
6. Визначення тактики поведінки з пацієнтами з різним ставленням до хвороби в залежності від особливостей і потреб пацієнтів та положень Етичного кодексу медичного працівника.
7. Володіння техніками активного слухання (перефразування, емпатичне відображення, відкриті запитання).
8. Застосування алгоритму деескалації конфліктів та методу «Я-висловлювання» під час розмови з агресивними або незадоволеними пацієнтами й родичами.
9. Надання першої психологічної допомоги при кризових станах згідно протоколу надання першої психологічної допомоги.
10. Складання пам'ятки щодо особливостей спілкування з військовими, ветеранами.

**Перелік питань до підсумкового контролю**

1.Поняття про психічне здоров'я.
2.Темперамент та його фізіологічна основа, загальні уявлення про типи темпераменту.
ЗПрофесійна діяльність, аналіз професійної діяльності фармацевта, значення самовиховання.
4.Етичний кодекс медичного працівника. Основні положення.
5.Ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату колективу: Суб'єктивні,
6.Конфлікт, його функції: конструктивна, деструктивна. Основні елементи та наслідки конфлікту.
7.Типи поведінки в конфліктній ситуації. Запобігання конфліктам та подолання.
8.Характеристика сприймання, його зв'язок із відчуттям, розлади сприймання ( галюцінації)і тактика медика.
9.Пам'ять, її фізіологічний механізм, види, типи. Розлади пам'яті ( амнезії).
10.Характеристика емоційного стану людини,
11.Стрес.Фази стресу, види стресу.
12.Невербальні та вербальні засоби комунікації.
13.Клінічна класифікація типів хворих (демонстративний, тривожний, іпохондричний, депресивний, підозрілий) та їхня характеристика.Тактика взаємодії мед.працівника.
14.Типи хворих залежно від поведінкової реакції (впевнений у собі, невпевнений у собі, агресивний).Тактика взаємодії мед.працівника.
15.Поняття про медичну етику та деонтологію. Основні категорії медичної етики. Розділи деонтології.
16..Критерії психотравмуючої ситуації. Надання першої психологічної допомоги.Наказ МОЗ України № 405 від 03.03.2022: «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо надання першої психологічної допомоги та профілактики посттравматичного розладу»,Лист Міністерства освіти і науки України від 04 квітня 2022 р.№ 1/3872-22"Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій"Протоколи Айкавер, МААСЕ та іншими протоколами надання першої психолгічної допомоги.
17.Особливості поведінки пацієнтів різних вікових категорій, різних типів хворих.Тактика спілкування і взаємодії.
18.Особливості взаємодії мед.працівника та лікаря з урахуванням Етичного кодексу.
19. Тактика взаємодії медичного працівника з військовими і ветеранами.

**Політика курсу**

**Академічна доброчесність:** очікується самостійне виконання всіх завдань, тестів та індивідуальних робіт. Списування, плагіат або фальсифікація результатів психодіагностичних методик не допускаються (робота анулюється без права перескладання на максимальний бал).
**Відвідування та пунктуальність:** відвідування лекцій і практичних занять є обов'язковим. Запізнення на заняття неприпустимі. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані під час консультативних годин викладача.
**Етика поведінки:** взаємоповага, партнерство, толерантність, конструктивна критика та активна участь у групових обговореннях. Використання смартфонів під час занять дозволяється виключно в навчальних цілях (тестування, пошук клінічних рекомендацій).

## Політика оцінювання

**Поточний контроль:** оцінюється робота на кожному практичному занятті (максимум — 5 балів, мінімум для зарахування — 3 бали).
**Самостійна робота (СРС):** оцінюється в межах практичних занять шляхом захисту завдань, перевірки конспектів, тестів і презентацій.
**Тестовий контроль.** Фінальна оцінка за тестові завдання встановлюється на основі відсотка правильних відповідей: 90–100% — «5»; 70–89% — «4»; 55–69% — «3»; менше 55% — «2» (незадовільно).
**Підсумковий залік:** виставляється здобувачам, які не мають академічної заборгованості, відпрацювали всі практичні заняття та успішно склали підсумкове тестування (не менше 55% правильних відповідей ).
Усі види контролю навчальної діяльності та визначення рівня сформованості тих чи тих компетентностей відбуваються за національною 4-бальною шкалою:
**Оцінка «Відмінно»** – повні, системні знання; вільне володіння термінологією; самостійне виконання практичних завдань згідно алгоритму та аналіз результатів.
**Оцінка «Добре»** – достатні знання; правильне виконання практичних завдань згідно алгоритму; окремі несуттєві неточності, які здобувач може виправити.
**Оцінка «Задовільно» -** базові знання; виконання практичних завдань згідно алгоритму із частковою допомогою викладача; наявність окремих суттєвих помилок.
**Оцінка «Незадовільно»** – фрагментарні знання; труднощі виконання практичних завдань згідно алгоритму; суттєві помилки під час виконання практичних завдань; мінімальні результати навчання не досягнуті.
Відпрацювання та перескладання
Здобувач освіти має право відпрацювати пропущені теми або перескласти їх на позитивну оцінку. Це можна зробити під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти.

## Інформаційні ресурси

1.Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підруч. для студентів мед. закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 310 с.
2.Ісаков Р.І. Медична психологія: Підручник/Р.І.Ісаков.- Київ: Медицина,2025.-367С.
3.Засєкіна, Л. В. Основи психології та міжособове спілкування: навчальний посібник для студентів медичних училищ, коледжів, академії та інститутів медсестринства /
Л. В. Засєкіна, Т. В. Пастрик. - 2-е вид. - Київ : ВСВ "Медицина", 2018. - 216 с.
4.Алгоритм роботи військового психолога щодо психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу Збройних Сил України (методичні рекомендації) / Міністерство оборони України, Наук.- дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України: Н.А. Агаєв, О.Г. Скрипкін, А.Б. Дейко, В.В. Поливанюк, О.В. Еверт. – К.: НДЦ ГП ЗС України, 2016. – 147 с.
https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/algoritm-roboti-viiskovogo-psikhologa-shchodo-psikhologichnogo-zabezpechennia-profesiinoi-diialnosti-osobovogo-skladu-zsu-metodichni-rekomendatsii
5.https://mon.gov.ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij?__cf_chl_tk=TF86cbFGFZei.srZFoy.EEEf0ei3biq2b0OzF2RgqPI-1777226687-1.0.1.1-Uw
Лист Міністерства освіти і науки України від 04 квітня 2022 р.№ 1/3872-22"Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій".Звернення 26 квітня, 2026 року.